

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Aktiv fredspolitik.

Nordens kultur kan endast vinna på det finska inslaget.

Tora Teje som Medea.

av Sven Stål.

Emy Ek skriver om Tre svenska böcker.

Fruktbärande fritidsarbete i verkligheten

av C. H.

Vad har hänt?

RIKSDAGEN SYSSELSÄTTER SIG för närvarande med interpellationer. Hr Engberg redogör för sina mellanhanden med den katolska kyrkans representant biskop Müller i frågan om fransk skolan. Hr Lindhagen begär litet aktivitet av hr Sandler, han tycker det vore på tiden att Sverige ensamt eller i förening med Norge och Danmark inginge nonaggressionspakter med Ryssland. Hans frågor beröra också nonaggressionspakter mellan Baltiska staterna och Tyskland, vidare en definition av begreppet »angripare», värnande genom N. F. av de nationella minoriteternas rätt, svenskt ingripande i finsksvenska språkstriden och slutligen svensk-medling i striderna mellan Litauen och Polen. Kommunisten hr Flyg har till sin oro upptäckt att svenska officerare anslutit sig till Nationella Ungdomsförbundet, vilket hr Flyg finner oroande för demokratin. Hr Flyg borde dock veta, att varje krigsmakt över huvud taget förr eller senare blir en diktaturens tjänare, vare sig svart, brun eller röd — andra schatteringar att förtiga. — Hr Nerman, slutligen vill ha nya historieböcker, skrivna efter annan indelning än kungalängder och krig.

RIKSDAGEN HAR DESSUTOM beviljat sitt sedvanliga understöd till sockernäringsen, innebärande fortsatt importmonopol för sockerbolagen med skyldighet att tillämpa vissa pris för betor och socker. Men för första gången med ett villkor, nämligen vissa löneackord för betarbetarna. Statsingripanden inom industrin äro ofta tveeggade svärd, men fastställande av minimilön från statens sida är en planhushållningsåtgärd, som låter sig försvaras.

PA GRUND AV »OMSTÄNDIGHETER som timat sedan målet senast var före», som advokaten uttrycker sig, återkallar den avslöjade fältflygaren Wiklund sin talan mot N. D. A. Därmed menas tydligen att hade intet avslöjande skett, skulle Wiklund fortfarande inte haft något emot att fullfölja talan.

NORSKA LAGTINGET AVSLOG med 19 röster mot 18 kvinnornas rätt att bli präster. Beslutet går nu åter till Odelstinget och slutbehandlas där på torsdag. Står Odelstinget fast kommer frågan åter till Lagtinget och det gäller då att en röst värvas.

TVATUSEN ÖSTERRIKISKA SOCIALDEMOKRATER sitta fängslade, däribland det kooperativa kvinnogillet ledare, fru Emmy Freundlich. Stark påtryckning från England och Tjeckoslovakien på Dollfuss att visa mildhet, gjorde kanske ständrätten olustig.

DET AV MUSSOLINI planerade tullförbundet mellan Rumänien, Jugoslavien och Italien ses med oblidla ögon av övriga mellaneuropeiska stater. Trupper koncentreras kring Österrikes gränser.

ENGLANDS LORD privy seal, Mr Eden, har varit i Paris, Berlin och Rom och diskuterat avrustning — som det tyckes med klen resultat.

Elisabeth Tamm:**”Jordbrukarnas egen”. Inbördeskriget i Österrike.**

Förr i världen hette det alltid, att den, som inte dugde till något annat, fick bli jordbrukare. Var han av rik familj, erhöill han vanligen en stor egendom, den kunde han alltid sköta. Men nu, säger man, är den tiden förbi, nu måste en jordbrukare vara utbildad för att gå i land med ett jordbruk. Tekniken och vetenskapen ha gjort stora framsteg. Så har det svenska jordbruket erhållit en massskickliga och teoretiskt lärda jordbrukare, som veta precis, vad den och den jorden behöver av fosfor, kali och kväve m. m., och hur många foderenheter varje djur bör få och foderenheternas lämpliga sammansättning av äggvita, fett och kolhydrater. På papperet kan jordbrukaren nu vid sitt skrivbord på förhand räkna ut, vilka inköp och utgifter som löna sig och vilka sinnrika, fast dyrbara, maskiner, som utföra så och så mycket arbete pr dag, som betala sig. Vilket framsteg!

Har resultatet blivit lysande, frågar man! Nej, jordbruket kan inte bära sig, svaras det, men det beror på tidsläget, depressionen, bristen på tullar, de höga lönerna o. s. v. Det är statsmakternas plikt att hjälpa. Och statsmakterna hjälpa! Ty för att vinna den jordbrukande befolkningens röster äro alla partier benägna att stödja d. s. k. modernärningen. Har hjälpen hjälpt? Nej! Men det skyl-

ler man alltjämt på tiderna. Delvis med rätta. Men det är långt ifrån hela sanningen. Som ett faktum står, att de mindre jordbrukarna, de, som inte låta höra av sig så mycket, reda sig bäst. Men de andra, de högröstade, vad vilja de egentligen? De vilja ha hjälp av det allmänna, d. v. s. av alla andra medborgare, att betala de skulder, eller räntorna på de skulder, varmed jorden behäftades under kristiden — i spekulationssyfte. Det gäller för den tillfällige innehavaren att reda sig för tillfället. Man ropar på hjälp! Och hjälpen kommer på storsvenskt manér med den ena organisationen efter den andra, en byråkratisk institution, där jordbrukarna få betala andelar och avgifter för ett hopp ställt på framtiden och samtliga skattedragare dessutom få erlagga sin dryga andel. Och när det bara blir värre — ty jordfrågan kan ej lösas med organisationskostnader — kommer där nya förordningar med nya krav på utgifter.

Är då inte sammanhållning nödvändig bland jordbrukarna lika väl som bland andra. Givetvis. Men den organisation eller organisationstving, som nu tillämpas, bygger på en felaktig princip. Den gör organisationen till ett självändamål, ej till ett medel, vilket den bör vara. Det-

(Forts. å sid. 6.)

Elin Wägner:**Priset för freden.**

Hela världen rycker på axlarna åt de män som haft det officiella fredsarbetet om hand de sista tio åren. Efter det de blivit gamla, grå och skeptiska i oändliga mödor och dispyter säger man, våga de inte ens sammanträda till avrustningskonferens för att inte ljuset skall falla alltför skarpt på deras misslyckande. Ja, gud skall veta att de varit halvhjärtade och doft många nationella baktankar bakom sitt internationella tal. Men det är faktiskt att de med eller mot sin vilja ändå rett ut vilket det pris är, det yttersta pris som först de europeiska folken och så världens folk över huvud måste betala för att hålla kriget ifrån sig.

Den internationella fredskongressen i Bryssel hade den förtjänsten att fastslå och specificera detta pris. Den kom inte med några nyheter, men det förefaller mig ändå som om kraven åtminstone på en del punkter blivit klarare och bestämdare, enklare att definiera och formulera, och detta är en stor fördel, då de skola ut till folken, för att så småningom fattas och omfattas av dem.

Det lönar sig inte att bara säga: solidaritet är det pris folken måste betala för freden. Man måste kunna redogöra för hur solidariteten skall uttrycka sig och det börjar bli möjligt nu.

DIMITROFF OCH HANS BADA KAMRATER ha på dagen ett år efter riksdagsbrandens utbrott blivit frigivna och med aeroplan begivit sig till Moskva, där de lyckligen inträffade tisdag kväll. Hitte har sålunda segrat över Göring.

Men var är Torgler?
ETT MYSTISKT MORD i samband med Staviskyaffären har inträffat, då en domare Prince, som ansågs sitta inne med besvärande kunskaper, funnits

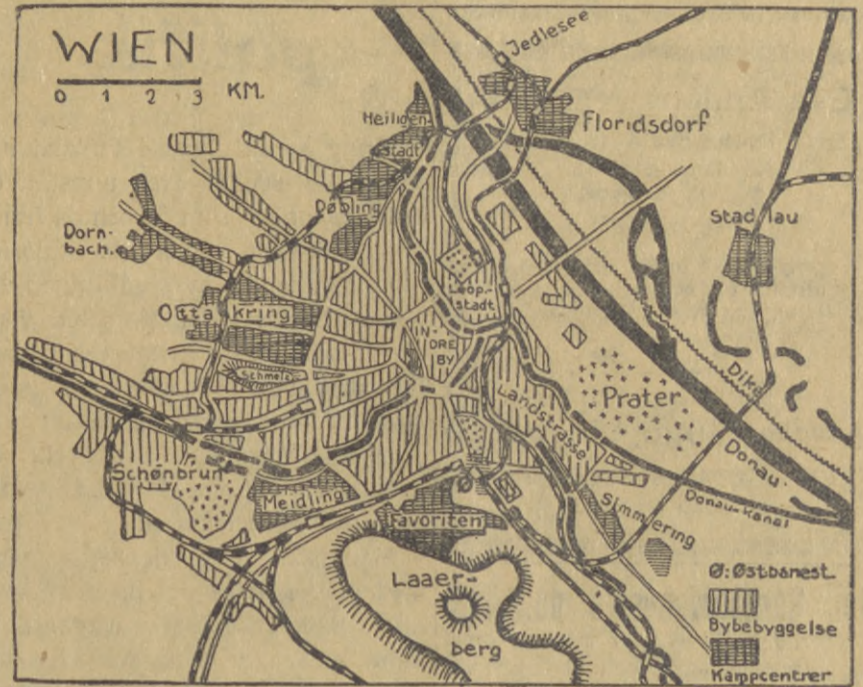
Fransmännen hejdade arbetet på internationell avrustning i årvis genom att fordra att säkerhetsfrågan redde ut först. Därmed gick den rätta tiden för avrustning förbi, och kanske ha de förlorat mera än vunnit på sin envishet. Men nu ha de äntligen lyckats få åtminstone någon klarhet om säkerheten, som är ett villkor för nedrustning. Den består bl. a. i en automatisk och regelbunden internationell kontroll av härväsendet i varje land som ratificerat en avrustningskonvention och i bestämmelser om gemensam påtryckning av de lojala staterna mot en illojal kamrat. Detta betyder att kaserer, aerodromer, exercisfält och de fabriker där den färdiga krigsvaran hop-sättes skola öppnas för kontroll när som helst, som en lagård för en kontrollassistent. Denna kontroll har förut haft en bismak av vanära och straff, därför att den påtvingades de besegrade staterna av segrarna som icke tänkte på att själva underkasta sig den. Nu, först nu, börjar det klarna att det är ett pris för freden att alla underkasta sig den, även segrare och neutrala. Och eftersom det är ett pris för freden, är det inte skamligt att betala det. Tesen prövades i Bryssel på ett massmöte, som svarade med våld-

(Forts. å sid. 5.)

död på järnvägsspåret mellan Paris och Dijon. Medan olika vilda rykten cirkulera i denna sak har justitieministern anbefallt åtal mot fem ämbetsmän som haft affärer med Stavisky.

MAC DONALD HAR VAGRAT att ta emot en deputation från det väldiga »hungertåg», som med tusentals deltagare från örikets alla delar samlats i London till demonstration i Hyde Park förra söndagen.

Veckovakten.

Alexander von Muralt:**”Jordbrukarnas egen”. Inbördeskriget i Österrike.**

Karta över Wien med förstäder. (De dubbelstreckade områdena ange platserna där bostadskomplexen äro uppförda. Mot Dag.)

Doktor Alexander von Muralt, som vi härmed ha glädjen presentera för Tidevarvets läsekrets, även i förhoppning att det ej är sista gången hans namn blir synligt i Tidevarvet, tillhör en högaristokratisk schweizisk släkt, som blivit mest berömd genom sina framstående läkarnamn. Alexander von Muralt är även läkare, psykiater, och på det psykiatriska området har han utövat skriftställarskap, kritiskt såväl mot gamla behandlingsmetoder som delvis även mot psykoanalytiska. Han har jämväl gjort en berömd biografisk profil över läkaren, forskaren, socialreformatorn och politikern August Forel, vilken för några år sedan anmälde i Tidevarvet.

Kritik mot läkaryrket liksom mot samhällsförhållanden drev honom för omkring fem år sedan bort från säkra positioner för att i det oroliga, nyskapande Österrike både genom akademiska och praktiska studier söka tränga samhälls-

förhållandena till grunden. Han har under tiden verkat som journalist, som korrespondent till schweiziska tidningar. Ansluten till det socialdemokratiska partiet kan han sägas i egentlig mening tillhöra dess radikalaste flygel, på pacifistisk och religiös grund.

Det försök till ett oväldigt bedömande av ögonblickets förhållanden i Österrike, som göres i nedanstående artikel av dr v. Muralt tycks oss — även om tidningen i vissa frågor har en annan uppfattning än författaren — i tider som dessa knappast kunna nog högt värderas. Ty säkerligen äga få förmåga och vilja till obetingad oväld som han.

Sedan socialdemokraternas motstånd nu har krossats genom ett hänsynslöst användande av alla maktmedel, och sedan det yttre lugnet tycks vara återställt åtminstone för tillfället, kan det va-

(Forts. å sid. 6.)

Nils Simonsson:**Är det författarna eller registratorerna eller filmbolagen**

som bära ansvaret för våra dagars svenska film?

Det tillverkas i medeltal ett dussin svenska filmer per år i våra dagar, därav hälften genom Svensk Filmindustri och andra hälften genom övriga filmproducenter. Kostnaden belöper sig i genomsnitt till 150,000 kr. per film, alltså nära 2 miljoner för hela dussinnet — av denna veritabla dussinvara. En sådan kostnad för en film, 150,000 kr., räknar man som »bärig» i vårt land. Och för den summan borde man verkligen i detta nyktra land kunna få ihop en tillräckligt imponerande filmrulle, då man ju här tvingats införa den dubbla förbättringen att avstå från potemkinslotten och till stor del spela i naturen, i verkliga slott om det nu skall vara sådana med i leken. Bildens bakgrund har alltså i våra dagars svenska film tvingats att bli den rätta, den önskvärda: en verklighet, ofta långt underbarare än dikten — vare sig den gjorts av människohänder eller är Guds fria natur — sticker fram här och var och tjuvar ögat och hjärtat. Man får vara tacksam för detta utslag av den hårda nödvändighetens lag.

Hur är det med handlingen då? Och

framför allt dess djupare innehåll? Frågorna behöva knappast något närmare svar. De äro trösterikt nog vid det här laget ganska utförligt ventilerade i svensk press. Våra dagars svenska film är ibland ingenting annat än ett försök att trots begränsade medel tävla med eller överglänsa den utländska majoriteten, enkanerligen den amerikanska, i yttlighet, men också i platthet, barnslighet, »förljugenhet». Ibland också ett försök att efterapa vissa utländska expressionistiska filmer i nervkittling, genom exploaterande av allt det som inte borde exploateras i detta sammanhang och införa denna publik. Det sorgliga med denna nyaste svenska film ligger dock på sätt och vis inte i vad den är, utan i vad den inte är. Den är sannerligen inte den film, som vore värdig det i så många avseenden högtstående svenska folket och som skulle kunna i hög grad bidra till att rädda det någotsånär helskinnat över våra dagars alla neddragande tendenser. En sådan svensk film skulle, rätt lagd, rätt handhavd och rätt bedömd, kunna fås att

(Forts. å sid. 4.)

TIDEVARVET

Radikal
politisk
veckotidning.

REDAKTÖR:
Carin Hermelin.
ANSVARIG UTGIVARE:
Ada Nilsson.

Utkommer varje helgfri lördag.
Triewaldsgränd 2, 3 tr., Stock-
holm. Tel. 20 48 42.

Ledamöter av Sveriges Advokatsamfund

Eva Andéns Advokatbyrå

Inneh.: Eva Andén.
Norrländsgatan 18.
Tel. 75 75, 75 76
STOCKHOLM

Specialitet: Familje- och arvsaker
Boutredningar och testamenten, för-
valtningsuppdrag. Även skriftliga
förfrågningar.

Advokat Hugo Lindberg

KUNGSGATAN 6, STOCKHOLM
Tel. Växel: N. 333 15.

Allm. Barnbördshusets poliklinik

Alla vardagar 11—12 för havandeskapet
och dess sjukdomar och 14—14.30 för
kvinnosjukdomar.

För medellösa kostnadsfritt, för andra
mot erläggande av 2 kronor.

Mag- och Grossessgördlar

utmärkt passform, tillverk. å egna verkst.
Gummistrumpor, benbindor samt alla slag
av Sjukvårdsartiklar. Obs. billiga priser.
L. A. LINDBERG, Norrländsgatan 11.
Tel. 21 60 69, 20 74 03, Stockholm.

Professor Johan Almkvist

Nybgogatan 7, Stockholm. Tel. 67 50 75

Mottagning: Söndagar 10—11.
Hud- och Könssjukdomar.
UPPLYSNING I AKTENSKAPLIGA
OCH SEXUELLA FRÅGOR.

Alma Axelssons

FÖRLOSSNINGSCHEM
LINNÉGATAN 19

Mottager inackord. även för längre tid.
Tryggt och ogen., välrek.
Tel. 778 24.

MALMÖ:

Sexualhygienisk rådfrågning

kan ske hos sundhetsinspektören, doktor
Höjer, måndagar kl. 12—13 å hälsovårds-
byrån samt hos doktor Eva Smedberg,
Gustaf Adolfs Torg 45, måndagar kl. 17
—18. Rådfrågning kostnadsfri. Obemed-
lade och mindre bemedlade kvinnor kun-
na efter läkarens prövning erhålla lämp-
ligt preventiv utan kostnad.

Har Eder dam-
frisör Tidevarvet?

Centralbadets damfrisering

rekommenderas
Elegant. Tel. 23 33 35. Förstklassig.

ELLEN JOHANSSON

DAMFRISERING
SCHÉELEGATAN 18
TELEFON 50 74 13

Folkungagatan 84

Busslinje 59 stannar vid porten.

IVAN NYVELIUS S. A. AHLENIUS
LEG. TANDL. TANDTEKNIKER
Tel. 41 00 84. Tel. 43 22 56.

Smärtfri plomb. Konstgjorda tänder
och tanduttagning. Röntgen.

Billiga priser.

Arvid Holm

BEGRAVNINGSBYRÅ

S:t Eriksgränd 86 • Stockholm.
Tel. 30 89 52, 31 88 40.

Efter order pr tel. besök i hemmet.

Den 3 Mars 1934.

Aktiv freds-
politik.

Kring språkfrågan i Finland har under de senare åren uppstått en stark spänning, som då och då framkallat särskilt elakartade explosioner. Ordnanet av språkfrågan vid universitetet i Helsingfors har visat sig vara ett starkt irritationmoment. Och den animositet mot det svenska språket, som särskilt den finska ungdomen låtit komma till uttryck, har även riktat sig mot de i Helsingfors bosatta rikssvenskarna.

Man måste införa denna situation med glädje hälsa det på utrikesminister Sänders initiativ ävågabragta mötet mellan de båda ländernas utrikesministrar. I de båda excellensernas bordstal samt i det uttalande, som hr Hackzell gjort till pressen, kan man spåra ett verkligt försök att genom de tillfälliga missljuden komma fram till ökad förståelse och kulturellt samarbete på en ny bas. Excellensen Sandler framhöll i sitt välformulerade tal, präglad av »den uppriktighet ur vilken vänskap dans och som vänskap kräver» — »den historiskt betingade och ej till någon yvsel berättigande realiteten, att det ena av Finlands båda språk är den brygga över vilken utbytet mellan finsk och svensk kultur lättast förmedlas. Mycket vore anorlunda», fotsatte excellensen Sandler, »en tillgång vore säkert förspild, om Finlands och Sveriges utrikesministrar fingo växla sina hälsningar på ett språk, som ej vore någonsas».

Finlands utrikesminister framhöll å sin sida, att en politisk intresse- mot-sättning knappast finnes mellan Sverige och Finland, att de ekonomiska intresse-mot-sättningarna med god vilja och ömsesidigt tillmötesgående böra kunna sammanjämkas. På den 600 meter blekt Lakansväv, 128 cm. bred, prima, något solkig, 80 öre m. Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Hornsg. 8.

De båda excellensernas tal röra vid den ömtaliga språkfrågans hjärtpunkt. Båda ha rätt. Och ju klarare detta fattas av de båda folkpartieterna, ju mindre irritation. Vår samhörighet med och djupa uppskattning av de svenskspråkiga finska kulturarbetarna får icke hindra oss att söka komma i kontakt med, lära av och värdesätta den unga finska kulturens, i vissa avseenden från oss väsensskilda egenart.

600 meter blekt Lakansväv,

128 cm. bred, prima, något solkig, 80 öre m. Oskarsons Lager, Kungsg. 70, Hornsg. 8.

Gärdets

Tandklinik

Valhallavägen 143, 4 tr., Stockholm.
Tel. 62 30 70.

Kostnadsfri rådfrågning.
Röntgen.

Vard. 9—5. Tisd., Torsd. även
6—8 e. m.

Söndagar 10—11.

ENDAST LEG. TANDLÄKARE.

Dövas Vål's Syateljé

mottager beställningar av all slags sömnad.
Märkning och hälsöm såväl hand som maskin.
Även lagningar. Ostermalmsg. 33 n. b. Tel.
11 61 93. Öppet vardagar 9—6, lördagar 8—2.
GER ARBETE ÅT DÖVA KVINNOR.
OBS! Reducerade priser. Välgjort arbete.

Kungl. Hovblomsterhandel

H. FLATOW

Säg det med blommor!
Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
— Blomsterförmedling till in- och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonton 549

Sörmans Thé

uppskattas av alla
finsmakare.
Endast en kvalitet.
Den bästa.
1/4 kg. blyförpack-
ningar Kr. 4.—

SÖRMANS

REGERINGSGATAN 4
och HAMNGATAN 8
STOCKHOLM

Imported by
JOHN SÖRMAN A.B.
4 REGERINGSGATAN
STOCKHOLM

En behjärtansvärd motion.

En motion, som man hoppas måtte vinna riksdagens bifall har väckts i båda kamrarna, framburen i Första kamraren av hr Fredrik Ström, i Andra av hr Bengtsson i Norup. Det gäller en höjning av den av kungl. maj:t föreslagna pensionen åt konsulenten i Skolöverstyrelsen, fröken Ingeborg Walin.

Efter att sedan 1919 ha tjänstgjort som konsulent och särskilt föredragande i Skolöverstyrelsen för ärenden angående husligt arbete, kommer fröken Walin att den 30 juni i år avgå från denna befattning, på grund av att hon fyllt 65 år. Skolöverstyrelsen har föreslagit att en pension på 5,424 kr. måtte beviljas henne. Kungl. maj:t har emellertid föreslagit endast 4,140 kr. Skolöverstyrelsens motivering, som även motionärerna omfattat, går ut på, att fröken Walins gördliga kulturens fält åter har det visat sig att växelverkan, samarbete, ja till och med en viss rivalitet mellan nationerna, enkannerligen mellan grannfolk som våra båda länder, endast bär goda frukter. Den finske ministern pekade öppet på, att det språk som talas av det stora flertalet i hans land, numera upparbetats till ett fullt adekvat uttrycksmedel för allt andligt arbete och just i detta förhållande fanns en anledning till de misshälligheter, som uppstått mellan dem.

Men en ömsesidig strävan till fördjupad kunskap om varandra och direkt personlig beröring mellan kulturarbetarna i Sverige och deras kolleger inom den finsktalande folkmajoriteten, bör säkert bidra till att tillrättalagga eller helt eliminera dessa misshälligheter. En förbättrad ömsesidig värdesättning av svensk och finsk kultur kan endast ge en ökad nyansrikedom åt den nordiska kulturen och sålunda verka berikande och förstärkande på densamma. De båda excellensernas tal röra vid den ömtaliga språkfrågans hjärtpunkt. Båda ha rätt. Och ju klarare detta fattas av de båda folkpartieterna, ju mindre irritation. Vår samhörighet med och djupa uppskattning av de svenskspråkiga finska kulturarbetarna får icke hindra oss att söka komma i kontakt med, lära av och värdesätta den unga finska kulturens, i vissa avseenden från oss väsensskilda egenart.

De båda excellensernas tal röra vid den ömtaliga språkfrågans hjärtpunkt. Båda ha rätt. Och ju klarare detta fattas av de båda folkpartieterna, ju mindre irritation. Vår samhörighet med och djupa uppskattning av de svenskspråkiga finska kulturarbetarna får icke hindra oss att söka komma i kontakt med, lära av och värdesätta den unga finska kulturens, i vissa avseenden från oss väsensskilda egenart.

De båda excellensernas tal röra vid den ömtaliga språkfrågans hjärtpunkt. Båda ha rätt. Och ju klarare detta fattas av de båda folkpartieterna, ju mindre irritation. Vår samhörighet med och djupa uppskattning av de svenskspråkiga finska kulturarbetarna får icke hindra oss att söka komma i kontakt med, lära av och värdesätta den unga finska kulturens, i vissa avseenden från oss väsensskilda egenart.

De båda excellensernas tal röra vid den ömtaliga språkfrågans hjärtpunkt. Båda ha rätt. Och ju klarare detta fattas av de båda folkpartieterna, ju mindre irritation. Vår samhörighet med och djupa uppskattning av de svenskspråkiga finska kulturarbetarna får icke hindra oss att söka komma i kontakt med, lära av och värdesätta den unga finska kulturens, i vissa avseenden från oss väsensskilda egenart.

De båda excellensernas tal röra vid den ömtaliga språkfrågans hjärtpunkt. Båda ha rätt. Och ju klarare detta fattas av de båda folkpartieterna, ju mindre irritation. Vår samhörighet med och djupa uppskattning av de svenskspråkiga finska kulturarbetarna får icke hindra oss att söka komma i kontakt med, lära av och värdesätta den unga finska kulturens, i vissa avseenden från oss väsensskilda egenart.

Rättshjälp

Bouppteckn. fr. 12 kr., Lösöreköpskontrakt 6 kr., Testamenten 7 kr. samt därmed jämförl. ärenden till samma låga pris. E. o. Hovr.-not. I. TORNÄ, Stureplan 13, IV. Tel. 103396. Mott.-tid 2—5, 6—7.

All litteratur

i fredrägor: TIDSKRIFTEN FREDEN (Europas största fredstidning), PAX-GRAMMOPHONEN, PAX-SKIVORNA med intalningar av pastor Per Gyberg, kapten C. J. Brunskog, f. borgmästare Carl Lindhagen, magister Carl Sundblad och redaktör J. L. Saxon. På baksidan av skivorna vackra sång- eller musikstycken. Vackra freds-brevmärken m. m. Rekvideras från

FREDSBYRÅN

Mästernamnelsgatan 71, 3 tr., STOCKHOLM.

Bagarstugan

HORNNGATAN 37 • Tel. Söd. 70 00

FOLKUNGAGATAN 65 • • 73 37

GÖTGATAN 52 • • 333 90

Säg det med blommor!

Västerlånggatan 14. STOCKHOLM
— Blomsterförmedling till in- och utlandet —
Telegr.-adr.: Flatow. Telefoner: 11 05 06, 20 21 17. Postgirokonton 549

Sörmans Thé

uppskattas av alla
finsmakare.
Endast en kvalitet.
Den bästa.
1/4 kg. blyförpack-
ningar Kr. 4.—

SÖRMANS

REGERINGSGATAN 4
och HAMNGATAN 8
STOCKHOLM

Imported by
JOHN SÖRMAN A.B.
4 REGERINGSGATAN
STOCKHOLM

Det kan icke
försvaras.

ett synnerligen märkligt utslag av »förföljelse» mot gifta lärarinnor har inträffat vid Eugeniahemmet i Stockholm, där en ung folkskollärarinna, som varit anställd vid hemmet sedan den 1 juli i fjol, blivit uppsagd utan annan anledning än den att hon ingått äktenskap.

Enligt gällande föreskrifter skola lärare vid Eugeniahemmet ha samma behörighetsvillkor som gälla för motsvarande anställningar vid folk- eller småskolor. En särskild bestämmelse finnes emellertid om att uppsägning kan ske med fyra månaders ömsesidig uppsägningstid för fast anställd befattningshavare under de tre första åren av anställningen. En sådan uppsägning kan dock icke äga rum utan anledning. Efter tre års anställning vid hemmet äro lärarna vid Eugeniahemmet, liksom andra folkskollärare icke uppsägbara utom på grund av tjänstefel.

Enligt den annons, där platsen förklarades ledig, skulle bl. a. utgå ersättning för bostad, men bostadstvång på anställd omnämndes däremot icke, ej heller att ogift civilstånd vore obligatoriskt. Lärarinnan ifråga, som redan då var bestämmd att ganska snart ingå giftermål, hade därför ingen anledning att icke söka platsen, i tanke att där, liksom vid anställningar vid folkskolor i hela Sveriges rike för övrigt, hennes civilstånd vore hennes privatsak.

När hon beklätt platsen några månader och allt gått väl i lös, anhöll hon, sedan hon tagit ut lysning, hos förvaltningsutskottet att hon från och med värternens början skulle tillåtas att äta och bo utom Eugeniahemmet. Ett sådant fall hade aldrig inträffat förut. Och förvaltningsutskottets svar blev nekande. Lärarinnan ifråga värdade då till styrelsen i sin helhet, där både förvaltningsutskottet och föreståndarinnan framhöll att i betraktande av att institutionen skulle i möjligaste mån vara ett verkligt hem för skyddslingarna, borde man av principiella skäl kräva, att dess ordinarie befattningshavare bodde inom hemmet och intogo sina måltider där.

Det bör då framhållas att lärarna vid Eugeniahemmet liksom vid vanliga skolor ha begränsad tjänstgöringstid och att vårdpersonal finnes.

Utom sin vanliga tjänstgöring ha lärarna var nionde dag samt var sjätte söndag särskild vaktjänstgöring, men för denna utgår särskild betalning. Självfallet hade den unga lärarinnan samtidigt med sin ansökan om att tillåtas bo utom hemmet förbundit sig att i alla avseenden sköta vaktställning och undervisning som förut och att alltid stå till Hemmets förfogande vid de extratjänster som kunde önskas.

Styrelsen hänsköt emellertid till förvaltningsutskottet, som anställt lärarinnan ifråga. Förvaltningsutskottet förklarade att hon icke som gift kunde upprätthålla befattningen och har nu uppsagt henne till den 1 juli innevarande år. Anledningen till avskedet har icke nämnts.

Givet är att detta avskedande utan angivande av grunder kan tillfoga henne väsentlig skada vid sökandet av andra befattningar. Men även fränsett denna skada är ett sådant handlingssätt från en institution, till vars lärarplatser staten bidrar i samma utsträckning som till landets övriga folkskolor, betänkligt. Att under sådana förhållanden utan tvingande skäl motarbeta legala förbindelser ingående, kan icke försvaras.

Styrelsen hänsköt emellertid till förvaltningsutskottet, som anställt lärarinnan ifråga. Förvaltningsutskottet förklarade att hon icke som gift kunde upprätthålla befattningen och har nu uppsagt henne till den 1 juli innevarande år. Anledningen till avskedet har icke nämnts.

Givet är att detta avskedande utan angivande av grunder kan tillfoga henne väsentlig skada vid sökandet av andra befattningar. Men även fränsett denna skada är ett sådant handlingssätt från en institution, till vars lärarplatser staten bidrar i samma utsträckning som till landets övriga folkskolor, betänkligt. Att under sådana förhållanden utan tvingande skäl motarbeta legala förbindelser ingående, kan icke försvaras.

Hôtel Plaza

STUREPLAN

Moderna tysta rum fr. Kr. 5.—
Betjäningsavgift. Inga dricks-
pengar. Tel.: Namnanrop.

NORRKÖPINGS STUVLAGER

KLÄDESHANDEL, Barnhusgatan 4, Stockholm.

Ingen butik. Alla inköp o. försäljningar pr extra kontant. Detta orsaken till våra bill. priser.

Senaste nytt!

Handmålade lampskärmar på särskilt preparerad oljeduk utföres på beställning i alla storlekar och modeller (valfrid motiv) exempelvis egna välkända plåtar o. s. v. Rullgardiner målas. Amatörfonten förstoras.

K. W. Lindbergs Konstateljé

Regeringsgatan 50, 1 tr. ö. g., n. b. • Tel. 20 82 28.
STOCKHOLM.

Förfrågningar från landsorten besvaras omg. Ombud antagas å platser, där vi ej äro representerade.

Fruktbärande fritidsarbete.

Knappt hade Bertrand Russell med sin samvetsfråga om vår förmåga att tillvarata fritiden — se hans artikel *Till sysslöshetens lov* i nr 7 och 8 av Tidevarvet — gjort våra ögon seende på denna punkt, förrän vi träffade på ett ovanligt uppfodrande och uppmanande exempel på vad människor kunna åstadkomma ifråga om kvalificerat fritidsarbete. Det var de av d:r *Sixten Strömbom* ledda konststudiecirkelarna i Stockholm. Den inre samling och självdisciplin, det hängivna intresse i konstens tjänst från både ledare och cirkeldeltagare, som kännetecknar detta pionjärarbete, är en riktig bild av vad de mänskliga krafterna förmå, när de samlas om en idé.

Dessa av d:r Strömbom ledda konststudier började med en serie föreläsningar, anordnade av A. B. F. på vintern 1930. Alla slags människor deltog i dessa, kontorister, studenter, industriarbetare, lärare. Trots vissa svårigheter fortsatte d:r Strömbom med arbetet år efter år — under en vinter inträdde dåvarande fröken *Elsa Wilkens* som hans vikarie — tills han hunnit fram till skapandet av en elittrupp, en instruktörsgrupp, vars medlemmar i år i ganska stor utsträckning själva åtagit sig att leda grupper. Nationalmuseum ställer sina samlingar till förfogande och mot en mycket låg avgift för medlemskapet i cirkeln få deltagarna vissa förmåner, frikort till museet etc. Under de senaste åren har Riksförbundet för bildande konst gratis tillhandahållit lokal.

Uppå ett rum på Nationalmuseum, där den varma februarisolen gassar och där tjocka konstlexikon och reproduktioner av konstverk ligga utspridda på soffor, stolar och bord, träffa vi d:r Strömbom själv, som med stor älskvardhet tillmötesgår vår anhållan om några synpunkter på det nu femåriga studiecirkelarbetet.

D:r Strömbom ser denna verksamhet som ett led — och ett mycket viktigt led, eftersom det rör sig om en intensivt arbetande och ganska homogen grupp av människor — i det vidare lagda arbetet på konstens demokratiserande, som är hans stora intresse — vågar man säga hans förnämsta livsuppgift? Det gäller inte här att skapa en ny konst, säger d:r Strömbom, ty det gör konstnärerna, utan det gäller att skapa en ny publik. Det är många krafter som arbetar emot en demokratisering på det kulturella området och länge kom vi ingen vart, vi fick inga pengar och människor fattades också. Men vad den enskilde inte kan skaffa sig kan gruppen skaffa och så måste vi gå fram på kooperativ väg.

— Vi har försökt på många sätt, säger d:r Strömbom, att nå ut med konsten till människorna. Riksförbundet för bildande konst är ju en kooperativ sammanslutning för landsbygdens förseende med konst. Vi har också vandringsutställningar, som nå till de mest avlägsna bygder — dock måste vi av brist på medel inskränka oss till två utställningar, vilket betyder att de svenska landsortsstäderna endast vart

Rembrandt: Claudius Civilis sammansvärjning. Nationalmuseum, Stockholm.

femte år kan nås av en utställning. Vi skulle behöva tio. För övrigt ordnar vi utställningar på de mest olika ställen. En permanent konstutställning finns t. ex. på Kooperativa Förbundets skola ute vid Saltsjöbaden. Därmed kommer vi i kontakt med människor som i allmänhet kommer att spela en betydande kulturell roll ute i landet. Efter femton års arbete har vi också, fortsätter d:r Strömbom, kommit så långt, att vi fått en järnvägsbuss, som vi kan disponera för femton kr. om dagen. Den skall inredas till vandringsutställning och med den vill vi försöka nå ut till landets alla bygder. Jag trodde verkligen vi var de första i världen som haft denna idé, men i Ryssland ha de redan infört och praktiserat sådana utställningsbussar.

— Funnes det bara medel, säger d:r Strömbom vidare, skulle man kunna lägga om mycket av vårt folks estetiska utbildning. Visserligen ligger inte sådant mycket för den bildade svenske gentlemanen, men vi har ändå inom Riksförbundet ett hundratal pålitliga män och kvinnor som alltid står redo att hjälpa till med en utställning, och tolv svenska landsorts-gallerier har kommit till under de sista femton åren. D:r Strömbom önskar en förnyelse av teckningsundervisningen redan i skolorna, han vill få in teckningen i alla ämnen. — Ty konst är som apelsiner, säger d:r Strömbom, den vederkvicker som andliga vitaminer och den

har också socialt en oerhörd stor betydelse. Den största svårigheten är nu att alla anslag beskäras och indragas. Och ändå är det inte några stora anslag som utgått. Detta är så mycket mera att beklaga, slutar d:r Strömbom, då det visserligen är mycket i vår tids kulturella liv i bred mening, som tar nya starka tag, men i själva verket är så litet som tenderar att gå utöver det rent materialistiska.

Efter dessa beaktansvärda synpunkter från konstexpertens och organisationens sida äro vi mycket intresserade av att höra den andra sidan, den konstintresserade, lekmanmässiga allmänhetens. Vi ha glädjen sammanträffa med en av

Gymnasistdagarna.

En deltagare skriver:

»Att i högre grad än någonsin förut uppta verkligt centrala, personliga problem till behandling» uppgavs i Gymnasistdagarnas programhäfte vara den stora ambitionen. »Det gäller i år den egna livsåskådningen.» De personer som man med ett i vår tid populärt ord får beteckna som ledarna — eller kanske rent av med det litet ömtåligare: auktoriteterna — hade också i enlighet med ett oförtydligt och konsekvent genomfört program gått in för att servera de mottagliga gymnasistsinnena en färdiglagad »livsåskådning»; en kristlig nationalism, från vilken man inte behövde befara att någon av de inbjudna talarna skulle göra avvikelser.

Till att börja med fastslogs den kanske mest diskutabla av alla de sanningar, som kommo fram under Dagarna; på den i alla landets skolor spikade affischen, i generalprogrammet liksom i alla de vuxna talarnas anföranden utgick man från att »vår tids ungdom går fram mot stränga ideal; den skyr ej val och avgörelse». Den iver, varmed Gymnasistdagsledningen och dess inbjudna talare förfäktade denna sanning var inte ägnad att minska vår skepsis. Tyvärr blev denna också endast ytterligare stärkt under den stora gymnasistdiskussionen.

Men detta inledande smickrande av den inbjudna ungdomen visade sig i varje fall vara rätta sättet att få gode hörare av det allena saliggörande ordet, som gick igen i Örnulf Tigerstedts glänsande retorik, Oscar Krooks intensivt personliga förkunne och Bo Giertz' ståtliga hyllning till ungdomen. Snällt applåderande varandra, togo de unga i ring, liksom en gång prästkragen, ranunkeln och klövern kring den kristna nationalismens moln-

gerade i småborgerliga vanor är det svårt att bryta sig ut ur allt detta.

Emellertid upprättades förra året en instruktörsgrupp, en s. k. universitetscirkel med statsanslag, till vilken ett urval av d:r Strömboms elever anslöto sig. Det är nu dessa som i år själva tagit ansvaret för var sin grupp. Hr Holm har för sin del samlat sin grupp ur den fackförening han tillhör med deras kvinnliga anhängare. Han har fått inte mindre än 36 deltagare, manliga och kvinnliga ungefär i proportionen 2 mot 1. Hr Holm betonar särskilt det stora värdet av blandade cirkel, där både män och kvinnor i diskussionerna göra sina synpunkter gällande. En annan av cirkelarna består f. ö. av telefonister, en av anställda i ett av statens verk, ett par av elever vid en av Stockholms flickskolor, andra åter äro mindre enhetligt sammansatta. I allmänhet är det människor som ha ett enformigt eller tröttsamt arbete, men som övervinna tröttheten genom att samla sig till en ny stor uppgift på ett helt annat område. En av cirkelledarna har varit arbetslös i ett och ett halvt år, berättar hr Holm.

Även sedan de nya instruktörerna övertagit sina grupper på eget ansvar, håller d:r Strömbom sin hand över dem, inspirerande och älskad, alltid rik på synpunkter och uppslag. En gång åstadkom han t. ex. en livlig diskussion om Sverige under några förhållanden borde sälja sin dyrbara skatt, Rembrandts *Claudius Civilis*. En av deltagarna yttrade då bl. a., att detta skulle vara som att slita hjärtat ur ett levande bröst. Den diskussionen blev f. ö. så genomgripande, att den lär pågå än bland arbetarna ute vid Värstan.

— Det är just detta man vill, påpekar hr Holm, att konsten skall komma med som ett av diskussionsämnen på arbetsplatserna, att det på varje ställe skall finnas åtminstone några stycken som talar om konst och diskuterar den som andra dagsfrågor — då har den redan blivit i bästa mening populariserad.

Att det finns många önskemål, om större tillgång på böcker med svensk text — på tyska finnas ytterst billiga och mycket förnäma saker — att konsten måtte komma in på ett nytt sätt i skolorna och på andra sätt göras levande, är självklart. Men är icke redan här ett stort och fruktbarande arbete utfört, bara därigenom att några grupper av enskilda människor skänkt sitt oegennyttiga intresse och sin varma känsla åt en sak, som visserligen tvingar krafterna att spännas men också ger en vederkvickelse, som icke kan köpas för pengar eller uppås med överksam »vila»?

Vill Ni arbeta

för kvinnans likställdhet med mannen i arbete och inför lagen för en upplyst och ansvarskännande demokrati

för fred och rättsamhälle!

mot våld och diktatur

Anslut Eder till Svenska Kvinnors Vänsterförbund.

Upplysningar lämnas på Förbundets exp. Triewaldsgränd 2 III, Stockholm, telefon 20 48 42, kl. 10—12 f. m.

troll, och stämde upp sina allra vackraste visor. En och annan nykter skata (bl. a. en från Norge) kraxade visserligen protesterande från podiet — fick visserligen också applåder, ty handklappandet blev mycket snart reflexrörelse — men hans invändningar nådde uppenbarligen endast fram till en och annan enstaka örnmussla; de innanför liggande regionerna voro helt uppfyllda av ett glatt medvetande om att man nu som bäst förverkligade det Giertzka gymnasistidealet — som söker, tänker och handlar!

Den sorgliga sanningen tycks emellertid ha varit, att sökandet inskränkt sig till ett fascinerat stirrande i den riktning, dit hr Tigerstedts, Krooks och Giertz' Föhrerfingrar pekade, att tänkandet i varje fall inte verkade mera störande än att en hög procent av yttranden i den opolitiska diskussionen avslutades med hysteriska vrål såsom Hell Lindholm, Sverige vakna! etc., och att iveren att handla inte var större än att lymmelementen outkastade fingor fortsätta sitt oanständiga spex. Andra diskussionsdagen förlöpte debatten under värdigare former, diskussionsordföranden lyckades avstyra ett fortsättande av nazistdemonstrationerna från söndagen, och även Oscar Krooks genomglöddade och genomhårdade personlighet inverkade med nödvändighet förädlade på den allmänna andan i salen.

Men huvudintrycket av Gymnasistdagarna var beklämmande. Den nya idealismen — och den nya viljan att »ej skyval och avgörelse!» — har man rätt att däri se någonting annat än en exceptionell osjälvständighet och en enastående välutbildad hjord-anda! Är det ständiga ropet på en Föhrer någonting annat än den personliga bankruttförklaringen, den till panik stegrade känslan av egen oförmåga att taga ställning? Har man kanske rent av ej rätt att i den nya viljan att bilda behärd disciplinerade järsidor i idéernas tjänst, se något annat än den gamla oviljan mot »val och avgörelse»? E. B. S.

Fötter, ben och skor.

Damer, som ha det besvärligt med sina värkande fötter och ben samt ha svårt att få passande skor, tag närmare reda på vad det lätta *Freika-Wizard* fotstödet av läder förmår uträtta och likaså hur den gummifria, tvätt- och stoppbara åderbräckstrumpan med samma namn verkar. — Se och prova också våra bekväma och på samma gång eleganta, ortopediska skor med extra läderpackningar i hälften och förlängd bakkappa.

Lagerström

Kungsgatan 4, andra huset fr. Sturepi.

Demokrati mot Diktatur

Offentliga möten anordnas i

Katrineholm å Rialto, den 1 mars kl. 8 e. m.
Talare: Fru Signe Vessman, Stockholm
Författarinnan Elin Wägner, Stockholm

Malmköping, Stadshuset den 2 mars kl. 7,15 e. m.
Talare: Fru Signe Vessman
Rektor Honorine Hermelin, Fogelstad

Sparreholm, Folkets Hus den 5 mars kl. 7,30 e. m.
Talare: Fru Signe Vessman
Rektor Honorine Hermelin

Nyköping, Folkets Hus A-sal den 6 mars kl. 7 e. m.
Talare: Fru Signe Vessman
D:r Andrea Andreen-Svedberg, Stockholm

Flen, Godtemplarsalen den 7 mars kl. 7,30 e. m.
Talare: Fru Signe Vessman
D:r Ada Nilsson, Stockholm

Inträde: 35 öre.

Sörmlands socialdemokratiska kvinnodistrikt
Södermanlands länsförbund av Svenska Kvinnors Vänsterförbund

Demokratin och kvinnorörelsen behöva en inre kraft.

ett stort opinionsmöte i Gävle om Kvinnorna inför världskrisen hade söndagen den 18 febr. anordnats av fjorton kvinnoföreningar, politiska och opolitiska. Mötet som ägde rum i Läroverkets aula öppnades av fröken *Hanna Landberg*. Talare voro d:r *Lydia Wahlström*, rektor *Honorine Hermelin* och fru *Signe Vessman*. Med stor kraft framhölls vikten av en samling från kvinnornas sida för att stå emot diktaturens anstormningar, en inre kraft och förnyelse av såväl demokrati som kvinnorörelse. Konsert-husresolutionen antogs enhälligt av den talrika församlingen.

s.

C. H.

Tora Teje som Medea.

Det är nästan ogörligt att efter endast ett åseende av Medea lämna ett adekvat intryck i skriven form. Jag hade satt mig nedanför det första trappsteget som ledde upp till scenens gigantiska dekorationsuppställning och detta hindrade mig ifrån att se det koreografiska linjespelets effekt ifrån ett passande avstånd. Men så som jag satt kände jag mig invirvlad i handlingen och hade en stark förnimmelse av att vad Witzansky och Molander i gemenskap utarbetat hade äkta och berikande värde. De unga kordamerna spelade med en hängiven intensitet och det sångliga inslaget var betagande vackert både till komposition och utförande och jag kan inte dela de recensenters ord som påstodo sig inte kunna uppfatta körens ord. Dramaten har tyvärr vissa bänkar där akustiken är fullkomligt omöjlig, till ex. delar av sjunde och elfte bänkraden.

Fröken Envalls Amma har också klandrats. Jag tror mig ha hört samma dam utföra rollen som de andra recensenterna och jag kan inte med bästa samvete finna hennes tal indistinkt eller för tragedien olämpligt. Tvärtom satt jag och gladdde mig åt hennes kloka betoningar och helt i stil med rollens karaktär gående utformning av talet. *Hennes prestation är värd beröm i stället för klander.* Hennes lita pigrealistiska borgerlighet, som trots hotande skräckmoln dock aldrig upphör att tappa sin direkta kontakt med jordelivet, förberede genom sitt lugn Medeas hjärtskärande tragik. Och säkerligen har regissören med full förståelse för var han gjorde bibehållit fröken Envall i rollen — hade han ansett henne mindre passande hade säkerligen ett ombyte av person skett inom loppet av ett par sekunder. Herr Molander är ingen nybörjare. Jag har redan förut en gång påpekat att Renée Björling växer med svårigheterna och den metamorfos hennes talröst undergått är häpnadsväckande. Av en i sig själv torr, klanglös stämma har hon med insikt och intelligens upparbetat en av våra allra bästa diktionella tillgångar. Första gången jag gladdde mig åt henne var i Phedra och nu i Medea har jag inte ord nog talande för att uttrycka den beundran jag känner för hennes utsökta rendering av Körledarinnans svåra roll. Det är sådan konst som gör en teaterälskare varm om hjärtat. Vid sidan om henne stod Semmy Friedman i samma goda klass, en representant för den fina, gedigna talkonsten som inte behöver sänka sig till vardagsjargongen för att teckna sin herres konturer. Friedman skulle spelat Jason, då hade de båda huvudfigurerna blivit jämnspelta vad formen beträffar.

Edvin Adolphson framställde Jason på ett sätt som gjorde att man gärna ville kalla honom Janson. Dräktens cirkustypiska utformning förde tanken hän mot stall och sägsån och breda viltgishästar i maktig arénalufik. Det blev ingen fläkt över Jansons repliker, ingen maskulin glans — han blev visserligen »klättaren» och den hänsynslöse despoten, men inga-

lunda den man Medea givit sin kropp och sin själ åt. Adolphsons Jason var inte värd en furieastisk hämnd — han inspirerade inte till något annat än maktligt stillasittande och möjligen en tupplur då och då. Den replikföring, som i vanliga fall är skådespelarens värdefullaste insats i de pjäser där han medverkar, föll här helt utanför ramen och hjälpte till att bryta ned den höga klassiska ton, fru Teje med okuvlig energi genomförde. Käges lallande gubbe och Bergvalls ljungande konung av Korinth, Kreon, blevo till inpass i handlingen utan nog säker grundval för att hålla sig kvar i dramat och minnet.

Översättningen var i stort sett av en nutidsbetonad kulör och höjde sig blott i de stora monologerna till den höjd där Tora Tejes ingenium rörde sig. Den stora skådespelerskan fick med makt plocka upp från marken åtskilliga banala, vardagsmässiga ordvändningar, vilka utformade av hennes ande stego till klassisk skönhet. Utan Tora Teje hade inte kvällen blivit till vad den blev, hon lät oss leva med i ett skiftande stämningliv och vad hon framför allt med pondus betonade var rollens arkaiserade linje, dess upphöjda utkristallisering av ordens innebörd. Hon tecknade sina egna konturer med en brinnande låga och inom denna silhuett och ur detta självshav i uppror, sände hon ut hela skalan av sitt lidande. Inför en sådan själsuppskakelse sitter man slagen och stum och det är först på väg hem som medvetandet om det stora man medlevat i blir klart och överväldigande mäktigt. Nu har Teje nått höjden — nu är hon en av de riktigt stora. Säsongen har varit rik. Hamlet har kommit i vår väg, skyggt och kanske litet vid sidan om vägen — men dock den svärmodige danaprinsen av äkta blod, och nu kommer majestätiskt fejande Medea och sopar undan alla andra tillfredsställelser och begrepp. Ibland är det roligt att leva — det var en sådan härlig, fantasi-eggande kväll när Teje levde Medea. Det var teater och konsthistoria på samma gång. Tack!!!

Otte Sköld visade återigen att han förstärker scenen och ett dramas krav på lämpligt rum, men mansdräkterna voro osköna, något å la den jolmiga utstyrseln till Amfitryon 38. Medeas svarta dräkt enkelt slående efter kroppens talande linjer och kordamernas brokigt mönstrade kjortlar gav scenbildens lugna yta den vividitet och suggestivitet den krävde för att inte bli en stelbad bakgrund. Färgerna voro vackra och belysningarnas bländningar hade samma plastiska fladder som körens mejande rörelser. Föreställningen hör obetingat till den allra intressantaste som Dramaten givit på de senaste åren och borde med makt tvingas på publiken — såvida den inte själv inser sin egen fördel och i långa köer ringlar till Dramaten. Nu först gör teatern skäl för namnet Kunglig. *Sven Stål.*

Som bakgrund till Sven Ståls anmälan av Medeas uppförande på Dramaten, vilja

Tre svenska böcker.

Marika Stiernstedts nya bok, *De fyra marskalkstaverna*, är ett rikt och djupt konstverk, fyllt av människokunskap och livserfarenhet och format med en konstnärlig kraft och friskhet, som gör läsningen av boken till en stor upplevelse. Personligen är jag mest tacksam för bokens författare med Henrik och Jenny Pauwel och Edvard Obitz. Dessa tre huvudpersoner i romanen äro, vad man så sällan möter: människor med *inre hållning och stil*, med naturlig nobless i känsla, tanke och handling. De kräva av sig själva behärskning, fasthet, sanningskärlek. Luften kring dem är ren. De ha den egenskap, jag skattar högst hos en människa: de äro icke i stånd att begå en läghet. När Jenny ingår ett resonemangsparti, sker det efter hård inre kamp. Utifrån skildringen av hennes barndom med fattigdomens tusen outhärdliga förödmjukelser och faders ovärdiga liv, förstår man hennes beslut att nå en ekonomiskt och socialt tryggad ställning för sig och de barn hon vill föda. När hennes man visar sig vara bättre finansbegäring än karaktär, sviktar icke Jenny. Med sin inre stålspänstighet och renhet blir hon den uppehållande kraften.

Utom de tre gestalter, som här nämnts, tecknas även med dramatisk åskådighet och kraft ett rikt galleri av figurer, framför allt den vulgära, infernaliskt vidriga fru Obits, för vilken lägheten är den naturliga formen för känsla och handling. När man om fransk litteratur brukar säga, att den är en skola i människokunskap, en ständig dialog mellan känsla och förnuft, lust och plikt, så är det ett omdöme, som i hög grad gäller om Marika Stiernstedts författarskap.

Marika Stiernstedt tecknar en herrgårdsfamilj, som lider en bitter fattigdoms nöd, men Ivar Lo-Johansson har i sin stora bok *Godnatt, jord* framställt ett rikt och lysande herrskap, mot vilket starnas elände avtecknar sig i så tröstlösa färger med fattigdom, ohyra och okunnighet, att man blir vild av förtviv-

vi här erinra om dramats historia och plats i den grekiska kulturen. Vi återge några sammanfattande utdrag ur en artikel av Honorine Hermelin, skriven efter Gerda Lundequists uppförande av några scener ur Medea på Musikaliska akademien, 1926.

Evripides' Medea uppfördes första gången i Aten 431 f. K. Dramat tillhör det sista året av den period i historien, som fått det stolta namnet *50-årsperioden*, därför att dessa femtio solvarv med inga andra kan förväxlas. 50-årsperioden är knuten till den lilla Atenska republiken och sträcker sig mellan åren 480—430 f. K., från segern över perserna vid Salamis till utbrottet av det s. k. peloponesiska kriget, ett 30-årigt krig mellan Aten och Sparta, eller om man så vill, ett 100-årigt klasskrig tvärs igenom hela den grekiska världen, vari mycket av dess kultur skulle förblöda.

50-årsperiodens innehåll, säger historikern Edvard Meyer, kan, liksom fyrväplingens blad på samma stjälk, i sin enhet och rikedom sammanfattas i de fyra storheterna: Perikles' stat, Herodotos' historieskrivning, Fidias' konst och Sofokles' drama. Enheten däri är tron på en gudomlig världsordning, på statens möjlighet att i sina lagar och sin kultur ge uttryck åt denna världsordning. Men kanske ligger dock tidens största rikedom i detta, att den brutit den väg, som inga gränser har och om vilken ingen vet vart den bär — den ensamma människans väg utanför alla vedertagna lagars ramar.

Det berättas om Sokrates, att han endast gick på teatern, då Evripides spelades. Och man förstår det. Ty Evripides har drivit problemen till sin spets, dit där de sätter sin udd mot den enskilda människan, liksom för att undersöka, om någon fast punkt står att finna, där den gamla vedertagna ordningen vacklar. Problemen för han oftast fram genom kvinnor — av hans nitton till eftervärlden bevarade dramer äro tolv utpräglade kvinnodramer — kvinnor, som offra sig, kvinnor, som ryckas bort av passionens eller inspirationens yra, kvinnor, som drivas till osläcklig protest mot krigets förfärlighet, och — kanske först och främst Medea. Medea är främlingen i Grekland, barbarinnans från Kolchis vid Svarta havet, som satt in allt på ett kort, kärleken till en hellenisk man, som sviker henne och stöter ut henne hjälplös i främmlingslandet. Då reser sig Medea — hon

lan. Man erinrar sig Bernard Shaws utfall mot fattigdomen som den stora mordaren och förkvävaren av människosjälar.

Även om Lo-Johanssons bok icke i främsta rummet är menad som tendensroman utan som ett stort epos över starnas liv i Sverige, får man hoppas, att den skall bidra till en förbättring av starnas levnadsvillkor, bostäder, hygien m. m., där en sådan förbättring ännu icke inträtt. Boken skildrar förhållandena i en mellansvensk bygd intill 1914.

Godnatt, jord är icke blott en starkt realistisk, stundom brutalt naturalistisk skildring av en samhällsgrupp utan också en teckning av en begåvad statarpojkes utvecklingskamp för att rycka sig lös ur den grå fattigmassan och skapa sig ett individuellt öde med hjälp av de själsliga resurser, han känner sig äga. Konstnärligt sett har boken många partier av frisk och öm poesi. Andra delar äro utdragna med måhända avsiktligt monotoni och upprepning.

En gripande bok med bilder ur stadens liv är Hertha Odemans *Erna, John och Dora*. Erna är sömmerska och Dora kontorist. De äro systrar och leva ett liv av trygg och innerlig förståelse och gemenskap, som endast den kan skildra och rätt förstå, som erfarit vad det innebär. När blodsbandet fulländas av den djupa inre sympati och instinktliska intuition, som trots all olikhet i övrigt skapar den innerligaste förståelse, då har en gemenskap uppstått, vars djup och rikedom undandraget sig all analys. Hertha Odeman analyserar därför icke utan tecknar i levande bild. I scen efter scen, ständigt lika livfullt och med en förtrollande väv av ömhet, humor och tragik tecknas de båda systrarnas liv, till dess den ena, slagen av bittraste sjukdom, tar sitt liv på ett sådant sätt, att systemet icke skall ana, att den sjuka offrat sig för att lätta systemets väg till lycka. Detta berättas utan stora gester, just så enkelt och underbart och förfärligt, som livet är.

Emy Ek.

Filmen...

(Forts. fr. sid. 1.)
betala sig lika bra som den nuvarande — för att nu inte tala om att knappast några pengar skulle kunna användas bättre, om man orkade se djupt på saken. En insiktsfull bedömare av svenska folket har nyligen yttrat, att han ser två speciella faror för dess framtid just nu, arbetslösheten och filmen. Biografen är fortsättningsskolan par preference för vår ungdom sedan den lämnat »bottenskolan» och vill lära mera direkt om livet och människorna. Det kommer man aldrig ifrån, även om man försöker hänvisa bion *enbart* till nöjeslivet, dit den visserligen också hör, men endast *delvis*. Tyskarna ha i dagarna tagit steget att frigöra den

ser med ens vad som är kvinnans lott, att vara mannens trälinna rätt och slätt, hänvisad till honom, annars vanära och skam. Det sägs, kvinnan har det lugnt och skyddat i hemmet, medan mannen är i strid. Men hellre tre gånger bära sköld och spjut i striden än en gång bliva mor. Medea reser sig mot vanäran, som maken, Jason, har tillfogat henne. Hon mördar sina barn för att hämnas på deras far, och sliter därvid sönder sitt eget hjärta. — — —

från de nöjesskattebetalande institutionerna och har i samband därmed tillsatt en kulturfilmminister.

Den som skriver dessa rader hade nyligen ett sampråk med vår högste produktionschef på området. Han medgav riktigheten i mycket av den kritik, som serverades våra dagars svenska film, men han kom ständigt under sitt tal tillbaka till ett och samma försvar för det nuvarande läget: det *finns* inga bättre manuskript att tillgå, inga bättre filmförfattare att uppdriva i vårt land. Jag skulle gärna spela in de filmer Ni talar om, om jag kunde få manuskript därtill, men det finns inga. Nu ha vi ju försökt få fram filmförfattare och filmmanuskript genom vår pristävlan. Få se, vad det kan leda till.

Skulle felet med vår svenska film verkligen ligga hos författarna? Medan jag under ett par dagar gick och funderade över denna för mig överraskande engång, föll mina blickar plötsligt på en stor och på framskjuten plats införd artikel i Göteborgs Handelstidning, betitlad *Filmen, författarna och S. F:s tävling*, och signerad Cr. Denne artikel författare opponerar sig just mot en sådan uppgift som den nämnda. Han gör gällande att vad som erfordras, för *författarnas* vidkommande, är inspirerade och inspirerande berättelser om livet och människorna, intressanta och värdefulla nog att skänka *ämnet* till ett film drama — och sådana kan man väl inte gärna anse fattas i svensk litteratur. Vad som sedan behövs är *regissörer*, som läsa dessa berättelser, bli entusiastmerade och i kraft av sin särskilda läggning och förmåga kunna se det bästa i bilder, filmbilder. Författaren, som är en ordets konstnär, skriver sin berättelse så vacker, så rik, så värdefull som orden kunna göra den. Regissören, som är en bildens konstnär, bygger på innehåll en film, så vacker, så rik och så värdefull som bilderna kunna göra den. Kanske i båda fallen också så rolig, som ord och bilder kunna åstadkomma, ty rolig film, förströelsefilm, hör också till den stora samlingen. Men de rekvisita, som sedan behövas, filmmanuskriptet, scenariot, synopsis, filmtexten och allt vad de nu kallas, de tillhöra den sortens tekniska produkter, som speciella fackmän, anskaffade av filmbolaget, få utföra. Naturligtvis finns det författare, som ha läggning och intresse för att försöka sig på även sådana saker, men den stora majoriteten av författare har det säkert inte. En filmregissör är långt oftare begåvad med sinne för dem, ty det ligger mycket närmare hans yrke än författarens. Skall man då skylla på att det inte finns tillräckligt bra filmförfattare i landet?

Är Selma Lagerlöf en framstående filmförfattarinna? Svaret är helt enkelt, att filmen väl knappast var uppfunnen, då hon skrev Gösta Berlings Saga och de andra berättelserna, som det sedan byggts förnämliga svenska filmer på. Dessa filmer gjordes av regissörerna Sjöström och Stiller, i detta fall kanske i någon mån med författarinnans hjälp, men i andra fall kanske författaren eller författarinnan varit borta då filmen gjordes. När man i dessa dagar talar om stora utländska filmer, undantagen från den standardiserade massproduktionen, så nämner man sådana namn som Pabst, René Clair, Eisenstein, Lubitsch, v. Sternberg, o. s. v., alla regissörer till professionen — såvida inte någon stor stjärna nämnes, säger artikel författaren i G. H. T.

Apropos Eisenstein, den ryske filmregissören, så är hans film *Storm över Mexiko*, som f. n. ges på Stureteatern, det utan jämförelse bästa, som f. n. bjudes på våra biografier. Den är lika in-

För 4 kronor

erhåller Ni

TIDEVARVET

till årets slut om prenumeration sker direkt till Tidevarvets exp. Triewaldsgränd 2^{III}, Stockholm, före den 15 mars.

Postgironummer 1544.

Bland

tidevarvets

mest anlitade boktryckerier står

Zetterlund & Thelanders

fortfarande bland de främsta

RADIKAL prispolitik, kort leveranstid och gediget utförande garanteras våra kunder.

SKEPSBRON 40 · STOCKHOLM
TELEFON: 23 11 80 (VÄXEL)

Priset för freden.

(Forts. fr. sid. 1.)

samma applåder. Det var som en vink om att folken börja mogna för detta budskap. Grundlig internationell kontroll och frivillig redovisning betyder förstås början till slutet på privatrustningarna, men det är väl också meningen. Därmed sammanhänger också att en kamp mot den obehövade blodiga rustningsinternationellen blir nödvändig. Även där ha linjerna klarnat. Flera engelsmän vittnade om att detta är ett krav som engelska folket börjar förstå, även om inte parlamentet gör det.

Säkerheten kräver också ömsesidiga löften om solidaritet mot fredsbrytare. På den punkten äro linjerna ännu inte klara. Man begriper att det blir nödvändigt med gemensam handling mot en stat som begär brott mot avrustningsfördraget och går så långt som till angrepp, men man vet inte än vari den handlingen skall bestå. Där treva och söka ännu fackmännen och brottas med svårigheterna.

Den utsålda broschyrens

budskap.

På kongressen hände vid behandlingen av den frågan något lustigt. Den franske nationalekonomen Delais kom en morgon, förkyld och förstäm, upp till kongressalen för att tala. I fickan hade han anteckningar vilka gingo ut på att visa att gemensamma ekonomiska sanktioner

trassant, ja spännande, som den är läro-

rik. Det är en egendomlig tillfällighet att samtidigt som vi bara göra sekunda småfilmer i Sverige, har man försökt att i Amerika göra en storfilm, som nästan kan kallas svensk. Den handlar som bekant om vår Drottning Kristina, är förlagd till svensk jord och uppbares helt och hållet av en svensk filmskådespelerska. Om denna film, dess handling, dess stjärna och dess regissör (ryssen Mamoulian), har Anna Lenah Elgström skrivit en högintrassant artikel i Sv. D:s senaste söndagsnummer. Hon är med rätta ledsen över att de historiska fakta om denna vår ovanliga svenska drottning blivit så misshandlade i denna film, och tillägger: »men om man kommit överens om att ignorera all kraftigare karaktäristik, själva den historiska verkligheten, till förmån för den billiga romantik, som amerikansk filmpublik begär av en film med Greta Garbo,

mot fredsbrytande stat, vare sig genom kreditvägran, eller genom avstängning av brottslingens export och import, vore ytterligt svåra att åstadkomma genom N. F., särskilt som vi nu ha fyra stora marknader utanför förbundet. Men medan han väntade på sin tur att tala, läste han igenom en broschyr man stuckit i händerna på honom: »Peace by collectiv action», av en viss lord Howard, och när han kom upp på podiet hade han broschyren i hand. Sedan han gått igenom alla sina betänkligheter, viftade han med den och sade till oss: läs den här broschyren, det förefaller mig som om här finnes ett uppslag som jag sökt. Vad det var för uppslag kan jag inte meddela än, ty broschyren var utsåld, men jag berättar denna lilla historia för att erinra om vilken nytta en fredskongress kan göra alldeles utanför programmet genom att människor och idéer där stöta hop, som annars aldrig skulle ha mött varann. Det är ju tillåtet att hoppas att av sådana möten något oväntat och nytt skall uppstå som så många gånger förr i historien: en inspiration som skall rädda världen ur klämman.

Kongressens resolutioner understryker under inflytande av belgiskt och franskt tänkande oerhört starkt solidaritetsplikten: en för alla och alla för en. Men de äro icke i stånd att klargöra vad som

då så...? Lite längre fram i artikeln säger hon:

»Tänker man rätt på denna typ som först Garbo och sedan hennes efterföljerskor med Marlene Dietrich i spetsen satt i världen, slår det en hur många förvirrade, oäkta och billiga föreställningar som tack vare den inplantats i den moderna kvinnovärlden (och dito mannavärlden förresten), föreställningar om ädelmod i syndens förklädnad, om sköcker och banditer med barnahjärtan, om brottets romantik. Även om eller just genom att de framställas med suggestiva personligheters hela konst liksom klibba de samman brott och dygd, skönhet och last i en enda drypande röra, kär för virriga hjärnor och pigromantiska hjärtan. Alla gränser suddas på det sättet ut och resultatet blir sådana skådespel som Amerika excellerar i: förgudning av lynchningsrättvisan, täreflöddande gangsterbegrepp.»

Nils Simonsson.

Rädda barnen.

Till förmån för sin verksamhet, särskilt bland de norrländska barnen och inom underavdelningen i Solna, anordnar Föreningen *Rädda Barnen* om lördag en festlig afton på Musikaliska akademien. Helt säkert kommer denna afton att få ett mycket givande innehåll. Programmet omfattar nämligen *Ord, ton och bild ur den svenska psalmboken*, en rad rörliga bilder, illustrerade ett antal gamla svenska psalmer. Utom flera medverkande konstnärer med kända namn är det ungdomar och barn som uppträda, bl. a. sjunger Högalids gosskör under ledning av musikdirektör *Olof Wasberg*. Urvalet av psalmerna och regin omhändertas av fru *Olga Raphael Linden*.

Rädda Barnens ordförande, friherrinnan *Ellen Palmstierna* påminner vid ett samtal med pressen om de uppgifter som vila på föreningen och helt säkert är det många med henne som hoppas att resultatet av den omsorgsfullt arrangerade och i sitt slag enastående föreställningen måtte bli stort och gott.

Som en bild av svensk kultur är en framställning av de gamla psalmerna helt intressant, då psalmboken spelar en stor

menas därmed. Så mycket kan man i alla fall säga, att inför ett nytt krig kommer en neutralitet sådan som den vi praktiserade under förra världskriget, utan bekymmer och ansvar för annat än det egna landet och med rätt att förtjäna lika mycket på fredsbrytare och angripare, icke att vara möjlig eller försvarlig. Den tillhör en förgången tid.

En maning till det darrande Europa: Avrusta nu — och frivilligt!

Men att betala priset för freden är inte bara att göra uppoffring av suveräniteten och gå in i ett säkerhetssystem med kontroll och gemensam aktion mot illojal stat. Det betyder något mera: det betyder att våga risken av ett första steg för avrustning redan nu, innan kontrollåtgärderna prövats på sin duglighet. Detta underströks även från belgiskt håll och i resolutionerna, hur svaga de än på vissa punkter må vara, äro här radikala — relativt sett.

Argumenteringen framfördes av en belgisk socialdemokratisk senator och lydde så här: Europa är nevrasteniskt, darrande av nervös spänning och skräck. Varje åtgärd en stat företar sig för att medelst rustningar till lands, till sjöss eller i luften trygga sig för sina grannar, bidrar att öka denna fruktan och misstro, även om det inte rör sig om annat än legitim försvar. Fortgår utvecklingen i denna riktning, kan plötsligt olyckan av ett nytt stort krig vara över oss, och därmed äro vi trots alla försiktighetsåtgärder förlorade. Därför måste staterna omkring Tyskland ta risken av att börja den gradvisa nedrustningen redan nu. Folk invänder: »men om vi skrotar ner de stora kanoner som skyddar våra gränser, kanske det annanstans i Europa finnes samma vapen i hemliga underjordiska arsenaler». Ja, den risken av alla risker få vi ta då. Låt oss skrota ner några procent av våra offensiva vapen. Det är åtminstone ett försök att vända om utvecklingen åt rätt håll igen.

I resolutionernas försiktiga formulering finnes en maning till de rustade folken: gör något frivilligt och gör det nu! Vågar ni inte ofra ett enda offensivvapen, så händer oåterkalleligen det att Tyskland lägger sig till med samma sorter och ni mister därmed den överlägsenhet ni nu tryggar er till. Ty det finns också en gräns för kapprustningar, vilket visade sig 1914.

Illusionen om rustningarnas internationalisering.

Det finns naturligtvis ett annat sätt att leda utvecklingen än det att avrusta, och det är att internationalisera rustningarna. Som vi veta har denna idé de par senaste

roll i vårt folks liv. Icke endast i de stora dramatiska ögonblicken ha dessa sänger spelat in, såsom t. ex. »Förfäras ej du lilla hop», men i helg och söcken var såväl hos allmogem som hos de andra stånden dess andliga visor nära knutna till arbetet, till dagens olika stunder, till högtider inom hemmet och kyrkan.

Ur psalmboken lärde sig barnet läsa, den var fästmannens gåva till bruden, den lades hos den döde i kistan. Medan bibeln genom sin större kostbarhet ännu ganska långt fram i nyare tid förblev en sällsynthet i allmogens hem, var det där i stället psalmboken som skänkte religiösa impulser — och även konstnärliga, ty många av våra vackraste folkvisor sjungas på åldriga psalmmelodier och till psalmboken återgå flertalet motiv för väggmålningar i hem och kyrka.

Vid »Rädda Barnens» afton sjungas de gamla psalmerna i sitt ursprungliga skick, säger fru Raphael-Linden, så som de bl. a. trycktes i 1697 års psalmboksupplaga, och innan de textreviderades och moderniserades, år 1819 — även de gamla gregorianska koralmelodierna av Haefner omarbetades och nivellerades. Om lördag framföras de alltså med de gamla rytterna och i de numera bortlagda tonarterna.

ären varit framme i diskussionen. När den nu framfördes på kongressen av starka krafter, gällde den endast en internationell luftpolis. Det är nog också en sak som börjar klarna, att mänskligheten måste till självförsvar tukta sig till att avstå från att använda flygkonsten till militära ändamål, ty här stiga aldrig förr anade faror upp, mot vilka intet försvar finnes. Men för att få någon håll på militärflyget, måste man ha civilflyget under kontroll, och det går bäst genom en internationell luftpolis, som skulle äga den enda luftflotta, vilken hade rätt att utrusta och skydda sig militärt. England kämpade kraftigt på kongressen för denna idé. Den blivande luftpolisen har sin egen förening, sin egen tidning »The new commonwealth» utgiven på tre språk och sina egna experter. Tydligt har den även förmögna gynnare. Kanske behövs den som idé för att internationaliseringen av civilflyget skall övergå från en plan i avrustningskonferensens arkiv till aktiv politik. Men jag för min del är fullt enig med Fred och Frihet i dess motstånd mot förslaget. Eftersom kongressen uttalade sig för saken, har jag i alla fall velat nämna den här.

Europa är hemfallet åt politiskt skvaller.

Europa lider av nevrasteni... ja det är något man får ett starkt intryck av även vid en fredskongress. Inte bara genom tidningarna med deras nyheter och utläggning av nyheter. Man träffar också i kongressens periferi människor som äro så invigda i hela det internationella politiska skvallret, att de kunna hålla föredrag därom. Så vitt jag har fattat rätt är det möjligheten av ett krig mellan Japan och Ryssland som nu satt fart i de

Dozan

blodbildande,
apptitgivande

järn-medicin

FÖRORDAS AV LÄKARE • FÅS Å ALLA APOTEK

vilda ryktena. Ty man kan inte tänka sig annat än att vissa stater skulle passa på tillfället om Ryssland blev engagerat i en kamp på liv och död i öster. Detta skvaller fiknar mycket det inhemska skvaller som uppstår kring en människa eller ett affärsföretag, som hemligheten börjar sippra ut, att det är något på tok. Man kanske har en grund, kanske icke, men i alla fall njuter man av att vältra sig i de vildaste sensationer. Här är ett stort fält för gissningar om vad Rysslands grannar skulle göra om de tordes. Därvid förutsätta alla politiska skvallrare en moral hos Polen och Tyskland, som är lägre än den värsta gangstermoral, ty även hos sådana lär dock någon tjuvhet finnas. Polens nye utrikesminister, viskas det, spelar falskt med sina grannar i öster och väster och förräder sina små baltiska grannar åt dem båda. Att Polen slutit fördrag med sin fiende Tyskland, kan inte, räknar man ut, betyda något annat än att de båda länderna beslutat göra upp sin tvist om Ostschlesien och polska korridorerna på Sovjets bekostnad. I Ukraina utpekar man de nya stora områden som det skulle passa Tyskland och Polen att erövrta och breda ut sig i. Men Polen hyser ingen önskan att själv bli krigsskådeplats och har därför i tysthet givit grannarna till höger och vänster lov att använda de tre små baltiska staterna därtill. Snyggt, inte sant!

Jag visste verkligen inte om jag skulle skratta eller gråta, när Polens representant vid kongressen pläderade för Polens älsklingsidé om moralisk avrustning. Polackerna ha verkligen skäl därtill, men samtidigt ligger det en spöklik komik i deras envishet sedan många år på denna punkt. Tyvärr ha de inte ansett sig ha råd att börja den moraliska avrustningen i sina egna skolor.

Andra centra för det europeiska skvallret är sydöstra Europa, där nu två block bildas sig. Och det är ingen ånde på hur man kannstöper om Lilla Ententen kontra Österrike-Ungern och Italien. Alla dessa rykten dra naturligtvis i västmakterna i ringen: Frankrike med dess nya vänskap med Ryssland som var Briands sista politiska handling. Tyskland med dess krigiskt-fredliga dubbelansikte, dess väldiga nickelimport, dess krav på likhet i rustningar, det obeslutsamma England med sina många ståndpunkter, det pacifistiska men bombplanbyggande Amerika. När man sitter om kvällarna och hör folk dra hela skvallerhärvan vid ett glas öl och sen vid det andra glaset profetera om framtiden, tycker man att det är kriminaldärarnas mentalitet, rakbladsmentaliteten som behärskar sinnena.

Hur stämmer den uppfattningen med vad jag nyss sade, att människorna börja mogna för vissa förnuftiga politiska sanningar? Jo, så att alla dessa olika strömningar finnes sida vid sida i världen och att vad var och en av oss har att göra, är att finna ut vilken strömning han vill följa och stärka.

Elin Wägner.

Ett förmånligt erbjudande!

Bengt Lidforss

bästa böcker till lågt pris!

Naturvetenskapliga kåserier, 3 delar. Onda makter och goda. Utkast och silhuetter. Kristendomen förr och nu. Utrikespolitiska vyer. Litteraturkritik. En minneskrift.

Förtvarande pris 40:50. Säljes nu genom bokhandeln för endast

12 kronor

Upplagan begränsad!

Framtidens Förlag, Malmö

HENKEL Succé-film

"Tvätta rätt
Tvätta lätt"

en film om renlighet och hygien

visas på följande platser och teatrar:

I Stockholm på

**Trocadero
och Påfågeln**

I Hälsingborg på

Roxy

I Borås på

Röda Kvarn

Olga Andersson

FRI
ENTRÉ

Föreställningar dagligen kl. 2 e. m.
Se annonserna i de dagliga tidningarna.

Av utrymmesskäl äga barn under 15 år ej tillträde.

"Jordbrukarnas egen".

(Forts. fr. sid. 1.)

ta föranleder tvånget, det föranleder alla dessa inbetalningar för att trygga en förening som sådan. Det är fel. Vi ha kommit på avvägar. Den sammanslutning, som är »jordbrukarnas egen», som det heter, bör endast vara en förmedlare, vars omkostnader drages ifrån vinsten undan för undan. Den skall inte vara ett helt ämbetsverk, som har sin framtid tryggad genom ett eget rörelsekapital, taget från alla dessa, som söka understöd, ett kapital som gör organisationen oberoende av jordbrukarna och deras intressen. Till namnet ha jordbrukarna bestämmanderätten genom sitt medlemskap, men i själva verket ha de räkat in i ett byråkratiskt maskineri, som lever på dem och är oberoende av dem.

Måste inte en organisation ha en viss säkerhet? Jo, men där finns två olika slag av företag. Det ena, som har ett självändamål av ej ekonomisk art, t. ex. utbildningsanstalter och sociala välfärdsinrättningar, deras bestånd behöver tryggas på ett eller annat sätt. Det andra är de företag, som ska utgöra ett medel att tjäna vissa ekonomiska intressen. Och hit hör jordbrukarnas organisationsfråga. Den skall inte — i likhet med vad som sker — ordnas så, att organisationen blir huvudsak och installerar sig i fina lokaler, som vore det för tid och evighet. Jordbrukarna få satsa intill det orimliga. En slakteriförening anställer en direktör på 10 år med garanterade 10,000 kr. pr år i lön (vem vet om sol eller måne lysa i 10 år till). Andelsägarna få betala! Så går det till! Allt för hoppet om en oviss vinst i en oviss framtid!

Det är klart, att systemet är fel. Jordbrukarna bli dragna vid näsan av alla dem, som önska »organisera» och få befattningar. Alla skattedragare få bidra oskäligt. Jordbrukarna ska hålla samman, när så erfordras. De gemensamma utgifterna ska dragas ifrån den gemensamma vinsten med en viss % lämpad efter behovet. Men icke statsreglering och reglering genom privata tvångsorganisationer.

Det var kanske bättre i den gamla goda tiden utan så mycket teoretiskt begärade, men mera praktiskt kunniga jordbrukare! Jordbruket måste skötas för jordbrukets skull för att skaffa bröd åt hela folket utan att bli ett bytte för partipolitikens eller det enskilda vinstbegärets olika spekulationer.

Elisabeth Tamm.

jag vet varför ett land kan ha större import än export — jag skrev till:

kooperativa förbundets korrespondensskola Stockholm

Sänd mig gratis prospekt över Eder kurs
i nationalekonomi.

Namn:

Adress:

(Sändes i öppet kuvert, frank. med 5 örens frimärke.)

Inbördeskriget i Österrike.

(Forts. fr. sid. 1.)

ra tid att försöka göra upp räkningen för dessa fruktansvärda fastlagsdagar. En viktig förutsättning för en sådan slutbeaktelse fattas visserligen, antalet offer är ännu icke känt. Officiellt har nämnts 250 döda och 600 sårade för hela Österrike. Förlusterna uppges vara lika fördelade på skyddsvärn och regeringstrupper. Vi journalister kunna inte tro på dessa siffror, då vi genom tillförlitliga enskilda upplysningar fått mycket ogynnsammare uppgifter. Vi kunna icke heller tro, att det under tre och en halv dag kan skjutas nästan oavbrutet på flera ställen både i Wien och på landsbygden, med så relativt obetydliga förluster. Det innebär också en motsägelse, när man först medger att de omkring 20,000 skyddsvärnsmännen ha kämpat tappert och man sedan skall tro att redan 120 stupade förmått dem att ta till flykten eller kapitulera.

Verkliga antalet offer på skyddsvärnets sida kommer man nog aldrig att få veta. Säkert är, att striderna på sina håll voro fruktansvärda. Statssekreterare Karwinsky berättade i går för mig att socialdemokraterna vid flera tillfällen ställt kvinnor och barn i fönstren till bostadshusen för att kunna skjuta bakom denna betäckning. Det skulle också ha förekommit att den vita flaggan hissats och att man ändå fortsatte att skjuta på de framryckande trupperna. Å andra sidan har en hemvärnsledare själv bekant för mig att hans avdelning inte tagit några fångar. De hade själva gjort ståndrätt med detsamma. När därför de tjuekiska tidningarna skriva om tusentals offer, är denna siffra förmodligen inte alltför högt tilltagen.

Naturligtvis drabbas austromarximen inte alldeles oförskyllt av denna olycka. Den har genom sin utpräglade klasskampspolitik, genom missbruk av de demokratiska institutionerna, genom en skattepolitik, som utan hänsyn till de ekonomiska möjligheterna ensidigt gynnade austromarxismens egna väljare, genom terror inom fackföreningarna, inom förvaltningen, ja till och med inom skolan bidragit mycket, ja avgörande, till att en sådan explosion blev möjlig. Den har genom sin tveytidiga hållning i grundläggande frågor, genom det eviga vacklandet mellan demokratiska paroller och fordran på proletariats diktatur förgiftat atmosfären och gjort ett fruktbarande samarbete även med lojalt inställda politiska motståndare nästan omöjligt. Austromarxismen har framförallt begått det felet att den gjort sina arbetarbeståder i Wien till partiborgar och skaffat sig fullt rustade partikärer, åt vilka man ville anförtro statens skydd — en uppgift som enligt sakens natur inte kan tillkomma ett enstaka parti utan endast statens verkställande organ. Dessa röda rustningar ha utan tvivel utlöst rustningar på den andra sidan, ja hela hemvärnsrörelsen. Frågan vem som började blir i detta sammanhang tämligen oväsentlig.

Men — det måste framhållas, att inte heller den andra sidan har gjort några större insatser för att avstyra det redan sedan länge hotande borgarkriget. Man har naturligtvis där vetat om att socialdemokraterna rustat och fortsätta att rusta. I den tanken att dessa vapen om så krävdes också skulle kunna sättas in för regeringen mot nationalsocialisterna, har man faktiskt stått och sett på denna utveckling och inskränkt sig till att emot vänstern föra en nålstickpolitik, som måste förbittra arbetarmassorna alltmer och mer. Man måste också framhålla att socialdemokraternas officiella taktik alltse-

dan mars 1933 bestått i opphörlig eftergivenhet och foglighet. Partiet har svält alla de till största delen mot partiet självt riktade åtgärder, vilka diktaturen Dollfuss vidtagit — och detta har skett, fastän en stor del av Dollfuss' åtgärder otvivelaktigt stodo i strid mot gällande författning.

Jag har företrätt den ståndpunkten att upprättandet i mars 1933 av en auktoritativ kurs var en nödvändighet. Det parlamentariska maskineriet hade — icke utan en väsentlig medverkan från socialdemokraternas sida — visat sig odugligt och den österrikiska staten, som kämpade för sin självständighet, måste byggas upp på ny grund. Men felet var, att regeringen Dollfuss under elva månaders tid lät sig nöja med en högst tvivelaktig författningsmässig grundval. Den reagerade med nödförordningar enligt ett dekret från krigstillståndets år 1917. Den företog åtgärder, som — enligt denna fullmakt, vilken en gång under helt andra förhållanden givits åt en helt annan regering — måhända kunde kallas juridiskt men absolut inte moraliskt berättigade.

Det är därför, när allt kommer omkring, alls inte oförklarligt att i vida arbetarkretsar den uppfattningen måste växa sig stark, att regeringen i själva verket är illegal och att socialdemokraternas kamp för den gamla författningen var legal — denna författning som blotta regeringshandlingar inte kunde sätta ur kraft.

Under denna ytterst spända situation inträffade så i början av februari diverse hemvärnsupplöpp i provinserna. Dessa stå vad tiden beträffar i ett besynnerligt sammanhang med förbundskanslerns resa till Budapest och naturligtvis åstadkommo de intet annat än att också i förbundsländerna utplåna de sista resterna av den genom den gamla österrikiska författningen garanterade demokratin. Åter och åter fick man ju höra att det i det nya Österrike inte mera skulle finnas någon plats för partier och parlament, och vicekansler Fey, som redan den 9 februari lät häkta så gott som samtliga skyddsvärnsledare, förklarade den 11 februari: »I morgon skola vi börja vårt arbete och vi skola göra det helt.»

Då socialdemokratin högtidligt hade förklarat att den skulle gripa till vapen om partiet upplöstes eller Wiens rådhus besattes, hade alltså nu det ögonblick kommit, när den måste fatta sitt beslut om den återigen skulle underkasta sig eller våga en sista kamp. Partiledningen skall, enligt vad jag ur tillförlitlig källa erfarit, återigen ha röstat för eftergivenhet, men de lägre instanserna revolterade och genomdrovo motståndet. Det är helt visst svårt att ta ansvaret för ett redan från början nästan utsiktslöst inbördeskrig. Å andra sidan kan man inte underlåta att skänka detta hjältmod sin aktning — skyddsvärnen kämpade med stor tapperhet — och man måste finna det riktigt att austromarxismen ännu en gång visade lejonklon. Det är möjligt att denna katastrof måste komma i en eller annan form. Det är möjligt att motsättningen mellan den marxistiska mentaliteten och det korporativa uppbyggnadsarbete, som Dollfuss vill genomföra med sina trogna — och här har han ju nazisterna bakom sig — är omöjligt att överbrygga. Men regeringen hade dock haft en helt annan ställning, om den redan för många månader sedan hade ryckt fram med sina författningsplaner, om den visat arbetarna till punkt och pricka hur det nya Österrike skulle se ut och vilka garantier den ställde upp för att arbetarnas levnadsbehov och berättigade fordr-

ingar skulle tillgodoses. Det socialpolitiska programmet i Italien av »år fyra» (1926) har ingalunda avböjts av alla marxister som grundval för ett nytt samhälle. Här skulle stora konstruktiva möjligheter ha stått öppna för en verklig statsman. Men här tvekade Dollfuss och Ender tills hemvärnen, som ansågo den blodiga slutstriden oundviklig och konsekvent strävade fram emot den, ryckte till sig ledningen och stängde alla andra utvägar.

Nu har visserligen Fey uppnått sitt mål, austromarxismen som partiorganisation är slagen till marken, men arbetarna äro inte vunna varken för Dollfuss eller för korporationsstaten eller för den österrikiska katolicismen i någon bemärkelse. Den kommer aldrig att glömma att man beskjutit dess bostäder med kulspurtor, den är uppfyllt av hämndtankar, den kommer att övervinna alla hittillsvarande hinder emot nationalsocialismen och den kommer hellre att underkasta sig en Hitler, som nu framstår som en oskuldsfull ängel, än den underkastar sig en Dollfuss eller Fey.

Wien i febr. 1934

Alexander von Muralt.

Något extra fint

i hemutställningsväg blir det nästa vecka i Ostermans bilhall, Birger Jarlsgatan 18, om man får tro bestyrelsen, som just nu är i färd med att granska skisserna till ommöbleringen efter den stora båtutställningen. Båda våningarna kommer att tagas i anspråk för den nya utställningen som har till motto: *Hemkultur och Hemmets hygien.*

»Här skall den Italienska restauranten ligga, säger utställningschefen och visar en skiss, där kommer italiensk mat att serveras, här kommer ett par arkitekter att utställa möbler och Atelié Vardagskonst utställer konsthandverk, keramik m. m., här kommer hr Rostfria Andersson att visa den självdiskande diskbänken och Persil sin kallvattenstvätt. Firma J. Broms & Son, de vegetariska husmödrarnas speciella leverantör, har egen monter och Skodsborg kommer att bli det näst finaste på hela utställningen.»

»Det näst finaste, varför inte säga det allra finaste på en gång?» undra vi.

»Nej, det finaste, det blir naturligtvis den kungliga taffeln.»

»Den kungliga taffeln, vad är det för något?»

»Vet inte signaturen vad en kunglig taffel är för något?»

»Jo det vet jag väl, men vad har det med den här saken att skaffa?»

»Det skall bli en kunglig taffel. Ingenting mer eller mindre. Konungens tafeltäckare kommer hit och dukar bordet med gediget silver från Hofjuvelerare Andersson. Vi ha talat med hofmarskalken. Den idén har ännu ingen hemutställning haft, åtminstone inte i den här tafeltäckarens tid.»

»Ja, ja. Men jag tror ändå att jag intresserar mig mera för Skodsborg. Kommer doktor Ottosen hit?»

»Doktor Ottosen kommer att hålla föredrag och Skodsborgs kökschef fröken Anna Bergström kommer att demonstrera och servera ett 50-tal Skodsborgsrätter, en del alldeles gratis, andra mot en mindre avgift. Dessutom blir det konditori där konditor Johansson från Råsunda kommer att stå för serveringen. Det är han som fortsätter Råsundakonditoriets traditioner från kristiden, då stockholmarna utvandrade till Råsundas lilla konditori för att frossa i kakor, så läckra, att deras make inte fanns i hela Stockholm.»

»Ja, tack, det räcker nu.» Vi får väl återkomma någon gång mellan den 7 och 14 mars och se. *En diskbänk som diskar själv* lockar den moderna kvinnan långt mer än all världens läckerheter — då man ju ändå måste tänka på att bli slank. Då passar det fint med en Skodsborgslunch. Välkommen!

Annonsörernas spalt.

En film som drar folk —
kvinnor mest.

Ända sedan september månad förra året går varje dag klockan 2 samma film på ett par av Stockholms biografier och drar alltjämt fulla hus — kvinnor mest. Denna film visar verkligen vilka stora möjligheter en väl gjord film kan ha som propagandamedel. Filmen, som vi gått in och tittat på, är Henkels »Tvätta rätt, tvätta lätt», som utgör en intressant historik över klädtvättens historia, från de gamla grekernas omständiga procedurer fram till våra dagars Persil-tvätt. Det är mycket som hänt under dessa årtusenden på de flesta områden, men inte förrän i vårt århundrade har man lyckats frigöra kvinnokraften från släpögrot med kläd-tvätten och detta har skett tack vare trängna forskningar på kemisternas laboratorier.

Den som inte redan förut, liksom undertecknad, tvättat med Persil, kommer säkert att göra det sedan filmen visats hemma hos er. Den går f. n. i Stockholm, Hålsingborg och Borås och kommer vad det lider att visas på de flesta platser i Sverige. Gå och se den. Den är instruktiv och rolig.

Mix.

Tysk teolog om judarna.

I september förra året gjorde den kände tyske teologen Johannes Müller sin uppmärksammade deklARATION i judefrågan. Den offentliggjordes i Müllers egen tidskrift »Die grünen Blätter» och infördes i översättning i det sjunde häftet av Judisk Tidskrift. Tidevarvet tillåter sig att citera valda stycken ur Müllers artikel, som måste sägas ha fått ny aktualitet i dessa dagar, då antisemitismen i och med nazismens frammarsch i Österrike har börjat sticka upp huvudet även där.

Müller börjar med att förklara sig solidarisk ej blott med den politiska omgestaltning som skett, utan även med ledningen, som genomfört den. Dock anser han tydligen att man, fastän man gjort denna tro- och huldetsförklaring till de ledande i Tyskland, bör ha rättighet att komma med kritik. Och den kritik han själv kommer med i judefrågan lämnar ingenting övrigt att önska ifråga om ärlighet och skärpa:

...»Den som känner till allt detta genom egen erfarenhet och egna iakttagelser står beklämd, ja häpen inför behandlingen av judefrågan i Tredje riket. Den förefaller honom icke blott omänsklig och orättvis, utan även ovärdig det tyska namnet, emedan den förnekar vår art för att icke tala om att den dessutom är osaklig. Detta är ingen lösning av problemet, utan en våldsakt, som blott ger luft åt en känsla. Och den skadar det tyska folket mer än den gagnar det. Därvid tänker jag icke på den fiendskap, som detta tillvägagångssätt utlöst eller vidmakthållit i hela världen, ehuru man icke får förbise att det judiska världskriget mot Tyskland hundrafalt överträffar de förmönliga skador, som de inhemska judarna skulle bereda oss. Men vad jag tänker på är, att vi alls icke kunna undvara våra tyska judar i Tysklands återuppbyggande till blomstring och framgång, just emedan de äro judar och tyskar...»

...»Ja, under tid av förfall inom äktenskapet och splittring inom familjen, är det judarna som i hög grad ha bevarat det tyska familjelivet och bidragit att rädda det över till den nya tiden...»

...»Varför kallar man icke hellre den judiska religionens bekännare till deltagande i den nationella revolutionen och vinner dem genom »Gleichschaltung» till fruktbart samarbete, då måhända dock mängden inom rörelsen, utan att ana det, har ett semitiskt inslag i blodet att tacka för sin brukbarhet i särskilda uppgifter?...»

Stockholm 1934

Zetterlund & Thelanders Boktryckeri-A.-B.

Lucks kaffe special